

Tromsø vil

Kommuneplanens
samfunnsdel med
arealstrategi 2020 - 2032

Vedtatt av kommunestyret 17. juli 2020 sak 76/20

Innholdsfortegnelse

Et bærekraftig Tromsø	Side 3
Kommuneplanens samfunnsdel på ett minutt	Side 4
Et kommunesamfunn i endring	Side 5
Utfordringer og muligheter	Side 6
En kommuneorganisasjon i endring	Side 7
Tromsøs samfunns mål og koblingen til FNs bærekraftsmål	Side 8
Overordnet arealstrategi for Tromsø kommune	Side 9
Sosial bærekraft	Side 10
Delmål og strategier	Side 11
Klima- og miljømessig bærekraft	Side 12
Delmål og strategier	Side 13
Økonomisk bærekraft	Side 14
Delmål og strategier	Side 15
Tromsø kommune som organisasjon	Side 16
Delmål og strategier	Side 17
Hvordan tar vi neste steg?	Side 18

Et bærekraftig Tromsø

Tromsø er en kommune med et urbant sentrum, levende distrikt og storslått natur

Tromsø kommune er Nord-Norges største kommune. Vi ligger sentralt plassert i Arktis på 69° nord, omringet av mektig natur med fjell og fjorder.

Tromsø er både en moderne by og et levende distrikt. Vi er kjent som et internasjonalt møtested, med et rikt kunst- og kulturliv og sterke kompetansemiljøer knyttet til vår historie og identitet.

En stor del av den økonomiske verdiskapningen er basert på naturressursene som omgir oss. Havet har hatt en særstilling historisk sett og har både vært levebrød og ferdselsåre. Hit kommer det tilreisende fra hele verden for å oppleve naturen og kulturen.

Vi skal jobbe for et sosialt, miljømessig og økonomisk bærekraftig samfunn

Kommuneplanens samfunnsdel viser retning for utviklingen av kommunesamfunnet og kommuneorganisasjonen. Planen er et resultat av en bred medvirkningsprosess hvor innbyggere, folkevalgte, frivillig sektor, næringsliv og medarbeidere i kommunen har deltatt.

Prosessen har resultert i tre samfunns mål som skal ligge til grunn for et bærekraftig Tromsø. De tre samfunns målene er:

- Sosial bærekraft – det betyr at alle innbyggerne i kommunen er likeverdige, likestilt og har gode hverdagsliv.
- Klima- og miljømessig bærekraft – det betyr at all utvikling skjer innenfor naturens tålegrense og med en stadig reduksjon av klimagassutslipp.
- Økonomisk bærekraft – det betyr at verdiskapningen er kunnskapsdrevet, innenfor naturens tålegrense, og at velferdsutviklingen kommer hele samfunnet til gode.

Samfunnsmålene er felles for kommunesamfunnet og hele kommuneorganisasjonen.

Målene kan være krevende å få til samtidig. Noen ganger vil samfunnsmålene stå i motsetning til hverandre, men ofte vil de forsterke hverandre. Vi vet for eksempel at

- forebygging og godt folkehelsearbeid gir et bedre liv for den enkelte, samtidig som det reduserer kostnadene til kommunen på lang sikt.
- gode møteplasser bidrar til økt integrering og bedre livskvalitet.
- klima- og miljøkompetanse er et stort konkurransefortrinn som gir eksportmuligheter for kommunens næringsliv.

Vi må finne en god balanse mellom samfunnsmålene og de ressursene vi har til rådighet.

Kommuneplanens samfunnsdel på ett minutt

Hva er kommuneplanen?

Kommuneplanen som du nå leser, er kommunens overordnede styringsdokument og viser hvordan Tromsø skal utvikle seg de neste 12 årene. Kommuneplanen består av én samfunnsdel med arealstrategi og én arealdel.

Samfunnsdelen viser de overordnede målene for kommunen både som organisasjon og samfunn, og strategiene for å nå målene.

Arealstrategien inneholder prinsipper for framtidig arealbruk. Arealdelen viser hvor vi skal bygge nye hus og parker, tilrettelegge for infrastruktur og ha næringsaktivitet.

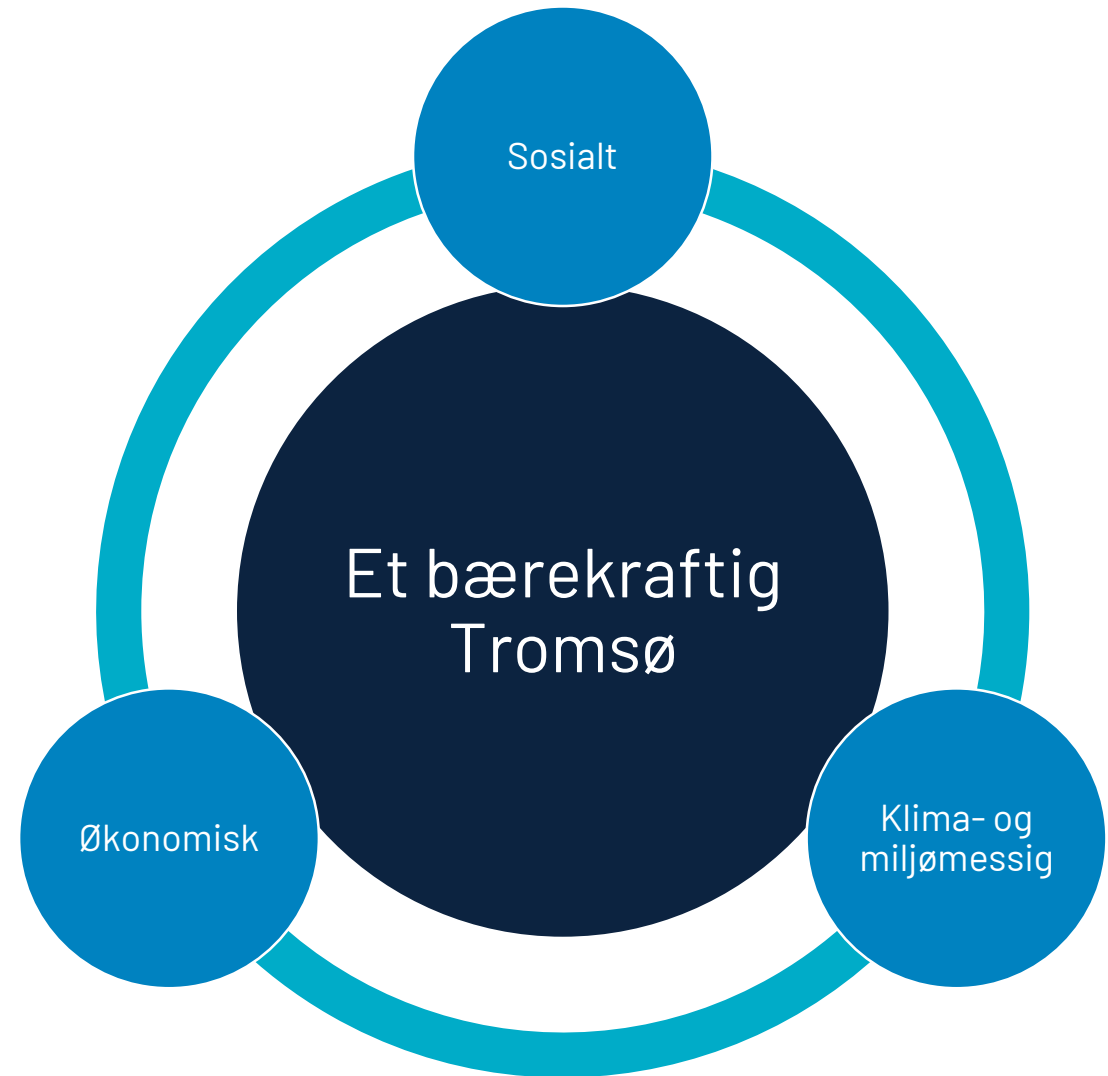
Innbyggerne har satt målene: Vi skal jobbe for et bærekraftig Tromsø

Det overordnede målet frem mot 2032 er et bærekraftig Tromsø. Dette skal vi nå gjennom de tre samfunnsmålene sosialt, klima- og miljømessig og økonomisk bærekraft. Målene er resultatet av en bred medvirkningsprosess der innbyggere, folkevalgte og næringsliv har bidratt med innspill.

I denne kommuneplanen kan du lese mer om hva vi legger i målet og hvordan vi skal nå det.

Hvorfor skal du bry deg?

For nå målet om et bærekraftig Tromsø, må hele Tromsøsamfunnet – innbyggere, næringsliv, frivillig sektor, kunst- og kulturlivet, folkevalgte og medarbeidere – ta aktiv del i utviklingen.

Et kommunesamfunn i endring

Vår historie, nåtid og framtid gjør oss til en arktisk hovedstad

Tromsøs historie og identitet er nært knyttet til havet. Kombinert med vår geografiske plassering har dette gjort Tromsø til et møtested. Som porten til Arktis – The Arctic Gateway – har Tromsø alltid vært et møtested på tvers av kultur, etnisitet, nasjonalitet og sosial bakgrunn. Vi har en lang samisk historie og mer enn 140 ulike nasjonaliteter bor her. Vi har et rikt kunst- og kulturliv, og er et kultursenter i Arktis.

Næringslivet i Tromsø er variert. Til tross for avstanden til verdensmarkedene, skaper vi store verdier med utgangspunkt i våre naturgitte fortrinn innenfor fiskeri og sjømat, romteknologi, reiseliv og sterke service-, handel- og byggenæring. Tromsø er vertskommune for universitetet, hovedkontorer, internasjonale organisasjoner og verdensledende forskningsmiljøer.

Interessen for den arktiske kompetansen øker internasjonalt

I dag er interessen for nord større enn på mange år. Naturressursene og klima- og miljøendringer er viktige drivere for dette. Vi kombinerer ny forskning med en historisk og nedarvet kompetanse om det å forvalte sosiale, klima- miljømessige og økonomiske ressurser på en bærekraft måte. Denne kompetansen er etterspurt regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Med et moderne og mangfoldig samfunn, arktisk kompetanse og geografiske plassering har Tromsø en unik posisjon til å sette agendaen for en bærekraftig framtid i den arktiske regionen.

Samfunnsdelen er et svar på de samfunnsutfordringene vi står overfor

Som del av arbeidet med samfunnsdelen er det utarbeidet et [kunnskapsgrunnlag](#). Kunnskapsgrunnlaget bygger på rapporter og analyser som oppsummerer

utfordringer og muligheter for Tromsø, Norge og verdenssamfunnet i årene som kommer. Målene i samfunnsdelen bygger på kunnskapsgrunnlaget og viser hvilke strategiske grep vi skal ta i årene som kommer.

På neste side har vi samlet noen av de viktigste utfordringene vi må håndtere, og noen av de mulighetene vi kan gripe.

Dagens og framtidens samfunn

Tromsø skal være en kommune hvor alle innbyggere kan være medborgere – fullverdige medlemmer av samfunnet. Innbyggerne i Tromsø skal ha en hverdag hvor de opplever livsmestring og myndiggjøring. De som bor i Tromsø skal kunne delta i og påvirke sitt lokalmiljø.

En god helse i befolkningen er en av kommunens viktigste ressurser. Tilgang på natur-, kultur- og fritidstilbud, gir mulighet til en aktiv hverdag som fremmer folkehelsen. Kommunesamfunnet skal være et sted med gode møteplasser og tjenestetilbud, og med et variert arbeidsliv. Et bærekraftig Tromsø handler om å ta vare på behovene både til mennesker som lever i dag og framtidige generasjoner.

FNs bærekraftsmål setter rammene for kommunens arbeid de neste årene

Tromsø skal være et inkluderende samfunn hvor vi respekterer hverandre. Vi skal befeste vår posisjon som internasjonalt møtested, og løfte den arktiske kompetansen innenfor forskning og næringsliv. Vi må sørge for at natur og urbane kvaliteter er tilgjengelig for alle. Vi skal være et sted hvor vi tester ut nye løsninger for bærekraftig samfunn lokalt og globalt.

Den beste måten å spå framtiden på er å skape den.

Utfordringer vi må håndtere:

- økte forskjeller i levekår, sosial helseulikhet og samfunnsdeltakelse
- demografiske endringer gir større andel eldre i befolkningen og en større andel innbyggere i ikke-yrkesaktiv alder
- redusert befolkningstilvekst på grunn av lavere barnefødselstall og arbeidsinnvandring
- mer komplekse sykdomsbilder og uforløst potensial i forebygging
- mer nedbør, flom, økt stormflonivå og økt skredfare som følge av klimaendringene
- store krav til reduksjon av klimagassutslipp og miljøforbedring for å nå lokale, nasjonale og globale klimamål
- økt press på arealressursene
- en kommune med strammere økonomiske rammer samtidig som oppgavemengden, kompleksiteten og forventningene til velferds- og tjenestetilbudet øker

Muligheter vi kan gripe:

- barn og unge som veivisere til framtiden
- folkehelse som samfunnsressurs
- et styrket og variert nærings- og arbeidsliv hvor blågrønn omstilling gir store muligheter
- større grad av samskaping i kommunesamfunnet for å løse viktige samfunnsoppgaver og legge til rette for frivillighet, livsmestring og medborgerskap
- levende lokalsamfunn med gode møteplasser
- ta vare på naturmangfoldet og tilrettelegge for miljøvennlig areal- og transportbruk og et redusert klimaavtrykk
- styrke Tromsø som et regionalt og internasjonalt senter i Arktis og verden innenfor kunst og kultur, forskning og innovasjon
- en kommuneorganisasjon som videreutvikler rollen som myndighetsutøver, tjenesteleverandør og samfunnsutvikler

En kommuneorganisasjon i endring

Vi må prioritere tydeligere og arbeide på nye måter

Hovedvekten av den norske velferdsproduksjonen foregår i kommunene. Det gjør at den norske velferdsstaten i stor grad er tuftet på «velferdskommuner». Stadig mer komplekse oppgaver utfordrer kommunene, som skal sikre at dagens innbyggere får dekket nødvendige behov, uten at det går ut over fremtidige generasjoner.

De nye oppgavene må løses innenfor kommunens økonomiske rammer. For å sikre et bærekraftig samfunn må vi prioritere tydeligere hvilke oppgaver vi skal løse. Vi må bruke ressursene vi har på nye, og mer hensiktsmessige måter. Framtidens oppgaver må også i større grad løses sammen med ulike sektorer og fag, ofte i samspill mellom kommuneorganisasjonen, kommunesamfunnet, frivillige, organisasjoner og foreninger, kulturlivet og næringslivet.

Samfunnets endringstakt påvirker kommuneorganisasjonen

Kommunen har flere ulike roller og ansvar for en rekke viktige samfunnsoppgaver. Historisk har norske kommuner hatt et særlig fokus på rollen som myndighetsutøver og det å yte gode faglige tjenester. Dette skal vi fortsette med. Vi skal også forvalte vår rolle som demokratisk arena og god arbeidsgiver.

Samtidig gjør den høye endringstakten i samfunnet at vi må ta et mer aktivt eierskap til vår rolle som samfunnsutvikler. I denne rollen kan vi være en pådriver for økt samskaping med kommunesamfunnet. Gjennom dialog og samskaping bringer vi sammen kunnskap, ressurser og erfaringer slik at vi utvikler-løsninger *sammen med* innbyggerne. Alle har noe å bidra med.

Samhandling til det beste for dagens og framtidens innbyggere

For kommuneorganisasjonen betyr de nye arbeidsmåtene at vi må få en bedre intern samhandling. Vi må bruke hele den kommunale verktøykassa, for å sikre at kommunens ressurser kommer hele kommunesamfunnet til gode.

For å sikre og videreutvikle gode velferdstjenester, både til dagens innbyggere og kommende generasjoner må vi hele tiden være på jakt etter bedre måter å løse oppgavene våre på. Digital transformasjon, innovasjon og nye arbeidsformer må innføres med mål om en enklere hverdag for innbyggerne og medarbeiderne. Dette må skje gjennom å utvikle bedre tjenester og sørge for en bedre ressursbruk. Vi må flytte fokuset fra reparasjon til forebygging og hverdagsmestring.

Medarbeiderne – kommunens viktigste ressurs

Kommunens viktigste ressurs er medarbeiderne som hver dag hele året arbeider for at innbyggerne kan være aktive medborgere og mestre egen hverdag. Samskaping og innovasjon i oppgaveløsningen krever at vi tilegner oss nye ferdigheter. Vi må gi rom for andres kompetanse både internt og eksternt. Kompetente og engasjerte medarbeidere og gode ledere er sammen med den økonomiske handleevnen, forutsetninger for at kommunen skal lykkes i rollen som samfunnsutvikler. Vi ivaretar medarbeiderne gjennom å være en inkluderende og helsefremmende arbeidsplass.

Sammen for et varmt og livskraftig Tromsø

Lykkes vi med økt samskaping vil det gi bedre livsvilkår for innbyggerne og bedre arbeidsvilkår for den enkelte medarbeider. Det vil i tillegg gi et tryggere, mer inkluderende og tolerant samfunn båret av sterke fellesskap.

Tromsø kommune som organisasjon skal være tuftet på våre verdier – respekt, åpenhet, mot, annerkjennelse og tillit (RÅMAT). Gjennom å tilrettelegge for hverdagsmestring og aktivt medborgerskap skal vi sammen bidra til et varmt og livskraftig Tromsø.

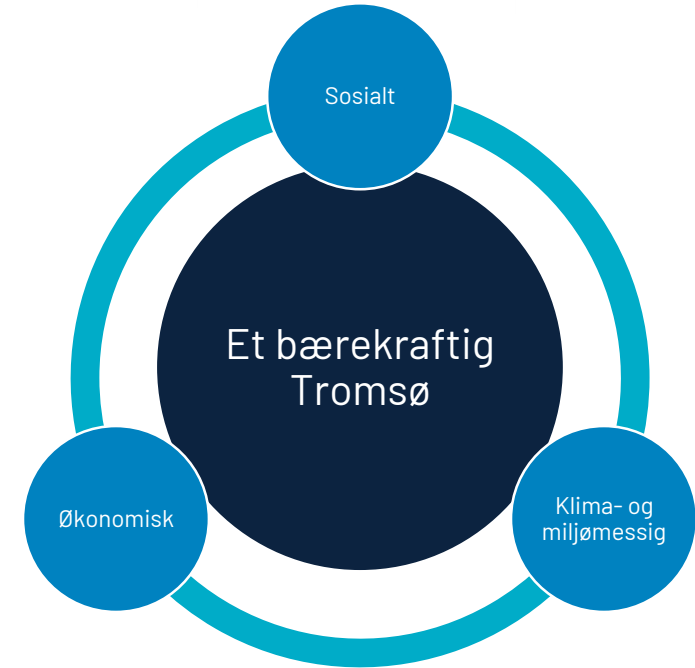
Tromsøs samfunns mål og koblingen til FNs bærekraftsmål

FNs 17 bærekraftsmål ligger til grunn for Tromsø kommunes planlegging. Bærekraftsmålene er en felles arbeidsplan for verdenssamfunnet for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene. Dersom Norge skal nå sine globale forpliktelser må alle kommunene ta lokalt ansvar og eierskap til målene.

Figuren til høyre viser koblingen mellom samfunnsmålene og FNs bærekraftsmål. Som vi ser er det flere av bærekraftsmålene som overlapper mellom samfunnsmålene. Dette viser den tette koblingen mellom sosial, klima- og miljømessig og økonomisk bærekraft når vi skal utvikle et mer bærekraftig samfunn frem mot 2032.

Dette er FNs bærekraftsmål:

- Mål 1: Utrydde alle former for fattigdom i hele verden
- Mål 2: Utrydde sult, oppnå matsikkerhet og bedre ernæring og fremme bærekraftig landbruk
- Mål 3: Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder
- Mål 4: Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheten for livslang læring for alle
- Mål 5: Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling
- Mål 6: Sikre bærekraftig vannforvaltning og tilgang til vann og gode sanitærforhold for alle
- Mål 7: Sikre tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris for alle
- Mål 8: Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle
- Mål 9: Bygge robust infrastruktur, fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og bidra til innovasjon
- Mål 10: Redusere ulikhet i og mellom land
- Mål 11: Gjøre byer og bosettinger inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige
- Mål 12: Sikre bærekraftig forbruks- og produksjonsmønstre
- Mål 13: Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem
- Mål 14: Bevare og bruke hav og marine ressurser på en måte som fremmer bærekraftig utvikling
- Mål 15: Beskytte, gjenopprette og fremme bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold
- Mål 16: Fremme fredelige og inkluderende samfunn med sikte på bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle og bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer
- Mål 17: Styrke gjennomføringsmidlene og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling

Overordnet arealstrategi for Tromsø kommune

For Tromsø kommune innebærer en bærekraftig arealbruk at måten vi bruker og tilrettelegger arealer på, bidrar til å styrke sosial, klima- og miljømessig og økonomisk bærekraft. Strategien er lagt inn under kommuneplanens kapitler om sosial, klima- og miljømessig bærekraft. Arealbruk skal ta hensyn til ytre rammebetingelser som klimaendring, endringer i demografi, globalisering og urbanisering og statlige planretningslinjer.

Slik vil vi ha det i 2032

Planlegging, utvikling og utbygging av Tromsøsamfunnet legger føre-var-prinsippet til grunn. Arealstrategien er en integrert del av kommuneplanens samfunnsdel, og legges til grunn for revisjon av kommuneplanens arealdel.

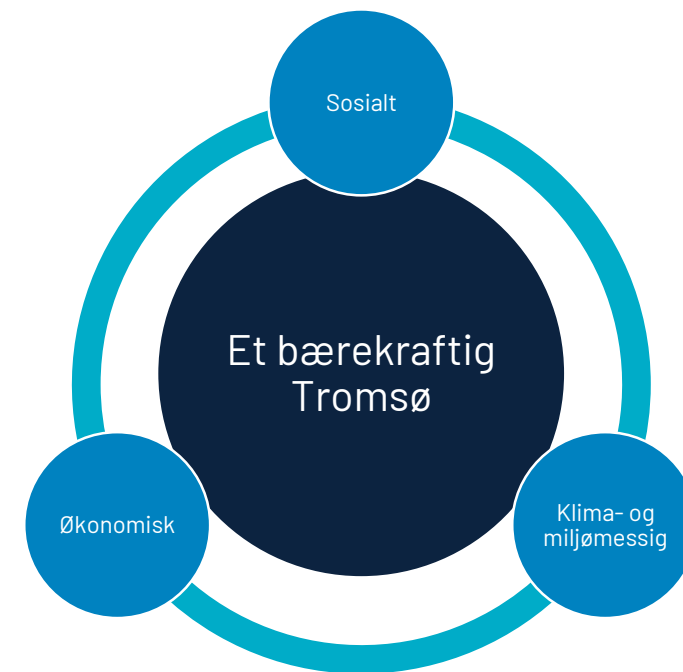
Bevisst gjenbruk og transformasjon av areal er viktig for å ta vare på naturlig miljø. Potensialet for gjenbruk og transformasjon av bebygde areal skal vurderes sammen med potensialet i nye bolig- og næringsarealer med mål om å få til en variert og bærekraftig arealutvikling. Allmenheten er sikret tilgang til natur, grøntområder og fjæra. Naturmangfoldet er sikret på land, i sjø og vassdrag. Samtidig er viktige areal for eksempel for landbruk, reindrift, fiske, reiseliv, oppdrett, marine og mineralske næringer ivaretatt.

Tromsø kommune har en tydelig senterstruktur med varierte boligtyper, tjenestetilbud og sosiale møteplasser tilpasset det området som skal betjenes. Enkelte senter i distriktet betjener et større omland. Senterområdene er tilgjengelige, trygge og tilrettelagt for alle. De offentlige rommene er demokratiske fellesskapsarenaer. Tromsø sentrum er befolkningens viktigste og mest sentrale møteplass og identitetsmarkør for innbyggere og besøkende. Her kjennetegnes gater, byrom og parker av høy kvalitet.

Byområdet har en kompakt struktur. Gjennom samordnet bolig-, areal-, og transportplanlegging skal økningen i persontransporten tas gjennom gange, sykkel og kollektiv.

Eksisterende og nye næringsarealer utvikles med henblikk på sambruk, samlokalisering, god arealutnyttelse og redusert transportbehov.

Tromsø og regionen rundt har sterkt eksportbaserte næringer og en sterk vekst i reiselivsnæringen. Dersom verdiskapningen i disse næringene skal opprettholdes eller styrkes er bygging av Nord-Norgebanen av stor betydning. Det bør utredes i kommuneplanens arealdel hvor en framtidig jernbane- og godsterminal kan lokaliseres og hvilke arealer som er egnet til etablering av jernbanetrasé. Ved rullering av kommuneplanens arealdel vurderes det også hvor en mulig elektrisk fergerute for persontransport til/fra sentrum kan lokaliseres.

Sosial bærekraft – medborgerskap og gode hverdagsliv

For Tromsø betyr sosial bærekraft at alle innbyggerne i kommunen er likeverdige, likestilte og har gode hverdagsliv. Et sosialt bærekraftig Tromsø har medborgere som deltar aktivt i samfunnet. Tromsø kommune skal være et sted hvor folk har lyst til å bo, med varierte boliger og gode bomiljø. Innbyggerne har god tilgang til arbeidslivet, utdanningsinstitusjoner, kultur-, idrett- og friluftstilbud. Sosial bærekraft betyr også at vi har respekt for de globale menneskerettighetene.

Slik vil vi ha det i 2032

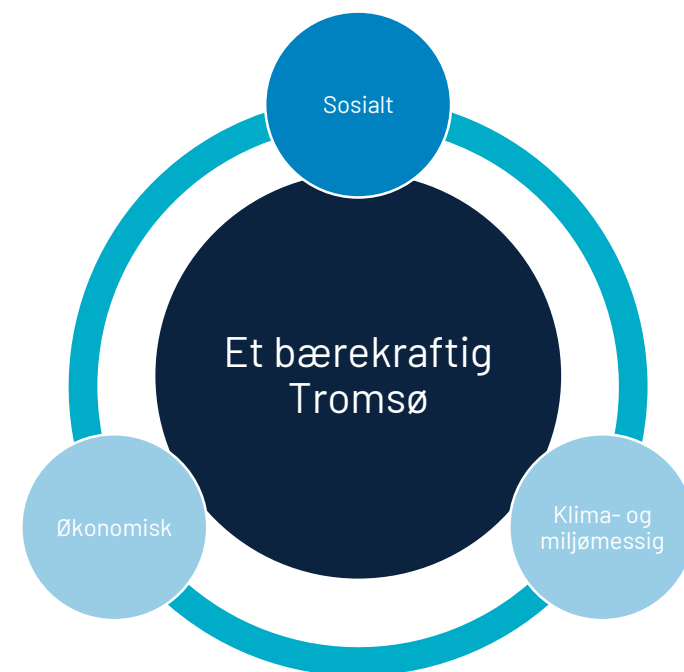
I 2032 opplever innbyggerne i Tromsø god livskvalitet, tilhørighet, trygghet og at de er inkludert i samfunnet. Kommunens tjenestetilbud er utviklet slik at innbyggerne er i stand til å mestre sin egen hverdag, ut fra egne forutsetninger. Sykefraværet reduseres gjennom systematisk forebygging og helsefremmende tiltak, på arbeidsplassene gjennom et inkluderende arbeidsliv.

En god hverdag skapes på felles møteplasser sammen med familie og venner, i skole, barnehage, arbeidsfellesskap, sosiale nettverk, frivillighet og i gode lokalmiljø.

Alle barn og unge har gode oppvekst- og utdanningsvilkår. Eldre, syke, og mennesker med nedsatt funksjonsevne opplever en verdig omsorg. Folkehelsearbeidet tar hensyn til kulturelle og sosiale forskjeller. Samfunnet er universelt utformet slik at alle kan delta i samfunnslivet, og flest mulig kan delta i arbeidslivet. Vi har en årlig reduksjon i sosial ulikhet i helse og levekår. Det samme gjelder vold og overgrep. Vi jobber tverrfaglig med folkehelse, gjennom samskaping, helsefremming og forebygging i alle ledd.

Tromsø er et internasjonalt samfunn der innbyggere fra andre land deltar aktivt i samfunnslivet. Det er et mangfoldig kunst- og kulturliv for innbyggerne i alle aldre, og dette gjør Tromsø til et viktig kultursenter i den arktiske regionen. Samisk språk, kunst og kultur har gode utviklingsvilkår.

Vi har informerte og engasjerte innbyggere som bidrar til å forme kommunesamfunnet gjennom høy valgdeltakelse, medvirkning og samskaping. Det er høy deltakelse i arbeidslivet og frivillig arbeid.

Tromsø vil ha aktive innbyggere som har mulighet til å ivareta egen helse, trivsel og livskvalitet gjennom hele livet

Derfor skal vi

- fremme folkehelse gjennom tiltak som kommer levekårsutsatte grupper særlig til gode
- legge til rette for omgivelser og aktiviteter som fremmer folkehelse, hverdagsmestring og aktiv samfunnsdeltakelse for alle innbyggere
- eksperimentere med og utvikle nye måter å involvere innbyggere i prosesser og beslutninger i kommunen
- legge til rette for sosial inkludering og reduksjon av ulikheter i samfunnet, ved at de har et arbeid å gå til
- tilrettelegge for trygge og stabile bomiljø med variert boligsammensetning, for eie og leie i alle livsfaser
- bidra til at eldre, syke, og innbyggere med funksjonsnedsettelse mestrer egen hverdag, kan bo lengst mulig i eget hjem, integrert i øvrig bomiljø, og delta aktivt i samfunnet
- arbeide for at hverdagslivets tjenester og servicetilbud er tilgjengelig i nærheten av der folk bor
- fremme et variert og profesjonelt kunst- og kulturliv som avspeiler mangfoldet i den arktiske regionen
- være pådriver for å videreutvikle samisk språk, kultur og kompetanse
- ha et helsefremmende perspektiv og en tverrsektoriell innsats for å styrke folkehelsen
- gi rask, rett og lett tilgjengelig hjelp med tyngde på tidlig innsats for å styrke den enkeltes livsmestring

Tromsø vil gi barn og unge et godt utgangspunkt for å mestre hverdagen og voksenlivet

Derfor skal vi

- tilrettelegge for at barn og unge kan påvirke egen hverdag og framtid
- arbeide for en inkluderende barnehage og skole med god opplæring, som sikrer barn og unge kompetanse for framtiden
- gi barn og unge trygge møteplasser, som fremmer opplevelsen av fellesskap og tilhørighet
- arbeide systematisk for å gi barn og unge like muligheter, med fokus på tverrfaglig hjelp og tidlig innsats
- sikre at alle barn og unge kan delta i fritids-, kultur- og idrettsaktiviteter

Tromsø vil ha trygge, mangfoldige og aktive lokalmiljø

Derfor skal vi

- legge til rette for frivillighet og et aktivt lokaldemokrati for framtida med høy deltakelse
- stimulere til økt samskaping mellom innbyggere, frivillig sektor, næringsliv og kommunen
- legge til rette for inkludering og kulturelt mangfold på møteplasser og i samfunnsutviklingen
- styrke møteplasser som skaper en opplevelse av trygghet og tilhørighet
- forebygge og bekjempe rasisme, vold, terrorisme og kriminalitet
- rette tyngden av kommunale nyinvesteringer slik at de bidrar til velfungerende lokalsentre

Tromsø vil ha en arealbruk som styrker samfunnets sosiale bærekraft

Derfor skal vi

- utvikle lokale senter med varierte boligtyper og tjenestetilbud tilpasset det omlandet de skal betjene
- peke ut naturlige områder/senter i distriktet som skal ivareta ulike tjenester der folk bor for å skape trygghet og forutsigbarhet og gi økt bolyst både i by og distrikt
- stille krav om at nødvendig offentlig infrastruktur er på plass, eller etableres som del av alle byggeprosjekter
- sikre allmennheten tilgang til natur, grøntområder og fjæra
- styrke naturverdier, landskap, kulturminner og stedsform som identitetsbyggende elementer og viktige hverdagslandskap
- forsterke Tromsø sentrum som befolkningens viktigste møteplass og identitetsmarkør for innbyggere og besøkende med et bredt spekter av kunst og kultur, offentlige og private tjenester, aktiviteter og næringer
- gjøre sentrum tilgjengelig med gange, sykkel og kollektivtransport
- vektlegge barn og unges oppvekstmiljø og universell utforming i all planlegging

Klima- og miljømessig bærekraft – redusert klimaavtrykk

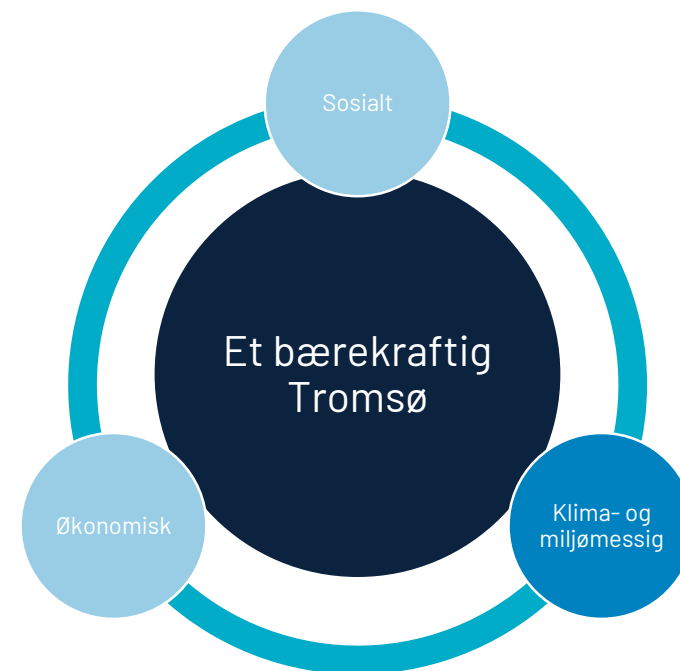
For Tromsø betyr klima- og miljømessig bærekraft at all utvikling skjer innenfor naturens tålegrense. Det handler om å tilpasse seg klimaendringene, bidra til å redusere klimagassutslipp og ta vare på naturmangfoldet.

Slik vil vi ha det i 2032

I 2032 er det tatt arealgrep som sikrer naturmangfoldet i sjø og på land og trygger miljø- og naturressurser mot ødeleggelse. Arealgjenvinning og kompakt arealbruk er førende premisser. Vi har bygd kompakt med utgangspunkt i eksisterende sentrum og lokalsentra. Transportløsninger er utviklet i samsvar med nullvekstmålet.

Tromsøs innbyggere tar bevisste valg om forbruk og redusert klimaavtrykk. Vår kompetanse på klimaendring og klimagassutslipp gir konkurransemessige fordeler for næringslivet, og bidrar til økt verdiskaping. Dette gjør at Tromsø har redusert eget klimaavtrykk, nådd lokale utslippsmål og bidratt til å nå nasjonale og globale klimamål.

Sannsynligheten for at negative samfunnshendelser skal inntreffe har blitt mindre. Konsekvensen av kritiske hendelser er redusert ved at beredskapen fungerer optimalt.

Tromsø vil være ledende i arbeidet for et klima- og miljøvennlig samfunn

Derfor skal vi

- utvikle et lavutslippssamfunn gjennom kunnskapsbaserte tiltak
- tilrettelegge for et kortreist hverdagsliv som reduserer transportbehovet
- gjøre det å gå, å sykle eller å reise kollektivt til det enkleste valget, framfor å kjøre personbil
- samarbeide tettere med forskning og næringsliv for å utvikle og ta i bruk klimasmarte løsninger som gir konkurransefortrinn
- stille miljø- og etiske krav i anskaffelser og legge dette til grunn for intern og ekstern samskaping
- motivere innbyggerne til å ta bevisste klimavalg
- prioritere klimatiltak som bidrar til å redusere luftforurensing, miljøgifter og forsøpling på land og i vann

Tromsø vil ta vare på naturmangfold og kulturmiljø

Derfor skal vi

- forvalte sjø- og landarealer på en kunnskapsbasert og bærekraftig måte
- ivareta og utvikle sammenhengende grøntarealer, vann, vassdrag og friluftsområder, også i tettbebygde sentrumsnære områder
- respektere naturens egenverdi og legge til rette for restaurering av natur der det er mulig
- forvalte naturmangfold, kulturmiljø (kulturminner og landskap) på en måte som bidrar til å oppfylle nasjonale og egne målsettinger
- tilrettelegge for sirkulærøkonomi gjennom redusert forbruk, økt deling og gjenbruk

Tromsø vil være et trygt sted å bo og oppholde seg

Derfor skal vi

- forebygge negative hendelser gjennom god arealplanlegging
- styrke beredskapsarbeidet i tråd med beredskapsprinsippene ansvar, nærhet, likhet og samvirke
- jobbe med samfunnssikkerhet på tvers av sektorer for å redusere risiko for tap av liv eller skade på helse, miljø og materielle verdier
- gjøre samfunnet i stand til å håndtere klimaendringene gjennom klimatilpasning

Tromsø vil ha en arealbruk som styrker samfunnets klima- og miljømessige bærekraft

Derfor skal vi

- ta vare på naturmangfold og unngå unødvendige naturinngrep ved å legge føre-var-prinsippet til grunn for planlegging, utbygging og tilpasning til klimaendringer
- vurdere transformasjon og gjenbruk av bebygde arealer før nye utbyggingsarealer tas i bruk
- unngå bygging på dyrka mark og viktige skogs- og beitearealer
- redusere transportbehovet gjennom samordning av bolig-, areal- og transportplanleggingen (SBAT)
- utvikle senterområder der nærhet mellom bolig, næring, arbeidsplasser og offentlig servicetilbud gir kortere avstander og reduser transportbehov
- tilrettelegge for at vekst i persontransporten skal skje gjennom gange, sykkel og kollektiv med Tromsø sentrum, Breivika og Langnes som sentrale punkter
- ikke utvide byområdet geografiske ytterpunkter for boligbygging
- utvikle og sikre grønne korridorer og strandsonen og utvikle markagrensen i kommuneplanens arealdel slik at bynære naturområder på fastlandet og på Kvaløya inkluderes i Tromsømarka-begrepet
- tilrettelegge for bruk av arealer til urban matproduksjon

Økonomisk bærekraft – kunnskapsbasert verdiskaping

For Tromsø betyr et økonomisk bærekraftig samfunn at verdiskapingen er kunnskapsdrevet og innenfor naturens tålegrense. Innbyggerne har nødvendige ressurser til å delta i samfunnslivet, og velferdsutviklingen kommer hele samfunnet til gode. Kommunen forvalter økonomien på en måte som gjør at vi har omstillingsevne og handlingsrom over tid.

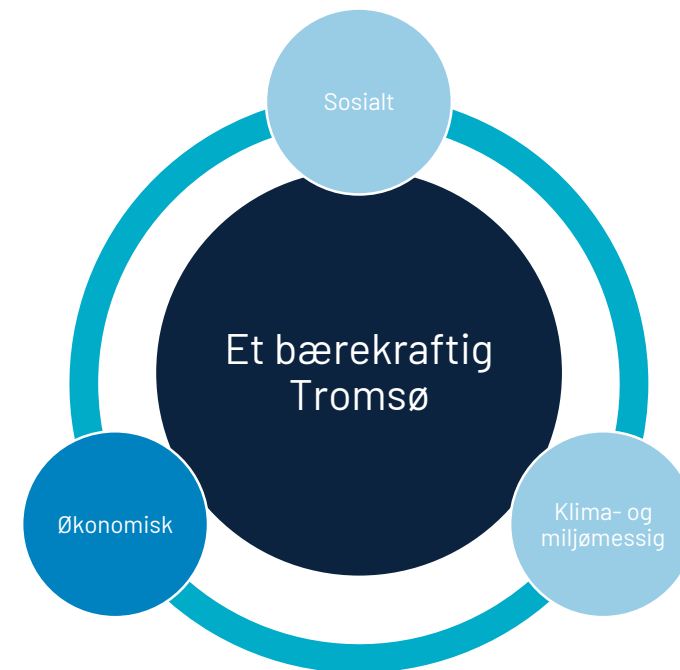
Slik vil vi ha det i 2032

I 2032 har vi et mangfoldig, innovativt og eksportrettet næringsliv. Vi skaper verdier basert på vår arktiske kompetanse og forsvarlig bruk av ressursene innenfor naturens tålegrense. Verdiskapingen skjer i hele kommunen og kommer hele kommunesamfunnet til gode.

Arbeidsmarkedet kjennetegnes av høy yrkesdeltakelse. Tromsø er en attraktiv kommune å bosette seg i, både for studenter og andre unge i etableringsfasen. Tromsø er en god vertskommune for statlig og regional sektor, og har en aktiv rolle i den regionale utviklingen. Vi er et internasjonalt senter i Arktis, og deltar i nasjonale og internasjonale fora for å synliggjøre mulighetene i hele landsdelen.

Kunst-, kultur- og idrettsaktiviteter bidrar til lokal utvikling gjennom samarbeid med frivillig, privat og kommunal sektor.

Kommunen har et godt økonomisk handlingsrom som gir utviklingskraft.

Tromsø vil videreutvikle et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv

Derfor skal vi

- legge til rette for å øke antallet arbeidsplasser og etableringer som svarer på lokale, så vel som globale, samfunnsutfordringer
- bidra til utvikling og verdiskaping gjennom prosjekter og partnerskap med næringsliv, forskning og offentlige aktører
- arbeide for et arbeidsliv som er inkluderende, og som utvikler, beholder og tiltrekker kompetent arbeidskraft og gründere
- synliggjøre og videreutvikle kvaliteter som gjør kommunen og næringslivet attraktive for studenter og unge i etableringsfasen
- fokusere på hele kommuneorganisasjonen som tilrettelegger for næringsutvikling
- stille klima- og miljøkrav ved anskaffelser
- sikre tilgang på areal til reindrift, landbruk, reiseliv og annet bærekraftig arealkrevende næringsliv

Tromsø vil at verdiskapingen skal komme hele kommunesamfunnet til gode

Derfor skal vi

- tilrettelegge for næringsaktivitet og verdiskaping i hele kommunen
- utjevne sosial ulikhet gjennom universelle tiltak, og suppleres med målrettede tiltak rettet mot lavinntektshusholdinger og andre vanskeligstilte
- arbeide for høyere yrkesdeltakelse og heltidsstillinger for utsatte grupper
- samarbeide for å fjerne all form for arbeidslivskriminalitet

Tromsø vil være en drivkraft i den regionale, nasjonale og arktiske regionen

Derfor skal vi

- posisjonere landsdelen nasjonalt og internasjonalt i samarbeid med regionens aktører
- utvikle Tromsø som arena for kunst og kultur, idrett, næringsliv og forskning
- styrke vertskapsrollen overfor institusjoner av internasjonal, nasjonal og regional betydning
- delta i internasjonalt- og storby samarbeid for å bygge kompetanse, styrke nettverk og få tilgang til utviklingsressurser
- styrke kommunen som regionens knutepunkt for havn, fly, tog og kollektivtransport, og jobbe for statlige prioriteringer til dette

Tromsø vil ha en arealbruk som styrker samfunnets økonomiske bærekraft

Derfor skal vi

- sikre viktige areal for eksempel for landbruk, reindrift, reiseliv, fiske, oppdrett, marine og mineralske næringer
- utvikle eksisterende og nye næringsarealer med henblikk på sambruk, samlokalisering, god arealutnyttelse og redusert transportbehov
- medvirke til at arealdisponeringen i distriktet og byområdet gir økt bolyst og aktivitet som fremmer gode lokalsamfunn og videreutvikling av eksisterende senter
- styrke Tromsø sentrum som tyngdepunkt for etablering av et mangfold av offentlige og private tjenester, aktiviteter og næringer
- sikre areal til næring som ikke er forenlig med bolig utenfor senterområder og tettbygde strøk

Tromsø kommune – en robust organisasjon

Visjonen *sammen for et varmt og livskraftig Tromsø* peker retning for den enkelte innbygger og kommunens virksomhet. Muligheter og løsninger skal komme hele kommunesamfunnet til gode. Vi skal sikre et bærekraftig samfunn både for dagens og fremtidige generasjoner. Kommunens verdier – respekt, åpenhet, mot, annerkjennelse og tillit – skal være gjenkjennbart i alt vi gjør.

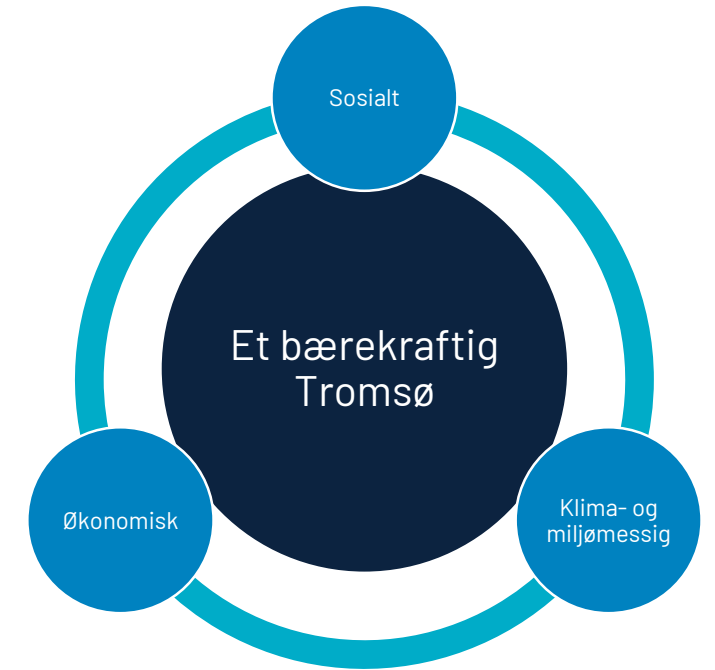
Slik vil vi ha det i 2032

I 2032 er Tromsø kommune fortsatt en politisk styrt organisasjon og en arena for framtidens lokaldemokrati. Vi utvikler tiltak og løsninger *sammen* med innbyggerne. Vi har en intern samhandling som gjør at vi bruker verktøyene i den kommunale verktøykassa, slik at ressursene kommer hele kommunesamfunnet til gode.

Kommunen har styrket sin rolle som samfunnsutvikler. Vi ivaretar våre oppgaver som myndighetsutøver og leverer gode velferdstjenester til innbyggerne. Forebygging og hverdagsmestring er gjennomgående tema i kommunens virksomhet.

Tromsø kommune har orden i eget hus, med gode verktøy for intern styring og internkontroll i virksomheten. Dette bidrar til kvalitet, effektivitet i tjenesteproduksjonen og gjennomføringsevne. En god organisasjonskultur gir grunnlag for læring og forbedring.

De ansatte er kommunens viktigste ressurs. Kommunen er en attraktiv arbeidsgiver med gode rutiner for å beholde, utvikle og rekruttere kompetente medarbeidere og ledere.

Tromsø kommune vil utvikle og gjennomføre oppgavene sammen med innbyggerne

Derfor skal vi

- drive kunnskapsbasert utvikling gjennom systematisk bruk av forskning, analyse og samskapingsmetoder
- innføre nye løsninger og arbeidsmåter med mål om en bedre hverdag for innbyggerne og medarbeiderne
- aktivt samarbeid med innbyggere, lag og foreninger, kunst- og kulturlivet og næringslivet om samfunnsutvikling og gode løsninger
- sette innbyggere og medarbeidere i stand til å bruke nye verktøy i egen hverdag
- sikre reell medvirkning og bred involvering av innbyggere og folkevalgte i kommunens planarbeid
- samarbeide med relevante aktører regionalt, nasjonalt og internasjonalt
- synliggjøre at tiltakene og prosessene som kommunen igangsetter, kommer kommunesamfunnet til gode

Tromsø kommune vil være en attraktiv organisasjon og arbeidsgiver

Derfor skal vi

- beholde, utvikle og rekruttere kompetente medarbeidere og ledere, som speiler mangfoldet av innbyggere i Tromsø kommune
- arbeide systematisk med medarbeidermedvirkning, helse- miljø- og sikkerhet og organisasjons- og lederutvikling
- videreutvikle en kultur for læring, deling og tverrsektorielt samarbeid

Tromsø kommune vil forvalte kommunens ressurser på en hensiktsmessig måte

Derfor skal vi

- ha helhetlig styring som sikrer at drifts- og utviklingsoppgaver sees i sammenheng og at langsiktige mål følges opp i underliggende planer
- forvalte økonomien i tråd med vedtatte handlingsregler, for å ivareta det økonomiske handlingsrommet over tid
- ha en bærekraftig økonomi med rom for utvikling
- ha en forsvarlig internkontroll som sikrer at vi har orden i eget hus og at uønskete hendelser unngås

Hvordan tar vi neste steg?

Plansystem med tydelig målstruktur

For å lykkes med en helhetlig utvikling av kommunen, er et viktig suksesskriterium at plansystemet til kommunen har en helhetlig målstruktur. Den bør kjennetegnes av et tydelig hierarki og en rød tråd fra de overordnede målene i kommuneplanen til mer konkrete strategier og tiltak i de underliggende planer.

Gjennom denne kommuneplanen har vi tatt det første steget. Samfunnsmålene, delmålene og strategiene er løftet opp på et strategisk nivå og resten av plansystemet skal forankres i disse.

Figuren til høyre viser en skjematisk framstilling av kommunens plansystem. En komplett liste over kommunens planhierarki og planer er tilgjengelig i Tromsø kommunes planstrategi.

Fra samfunnsdel til konkretisering av tiltak

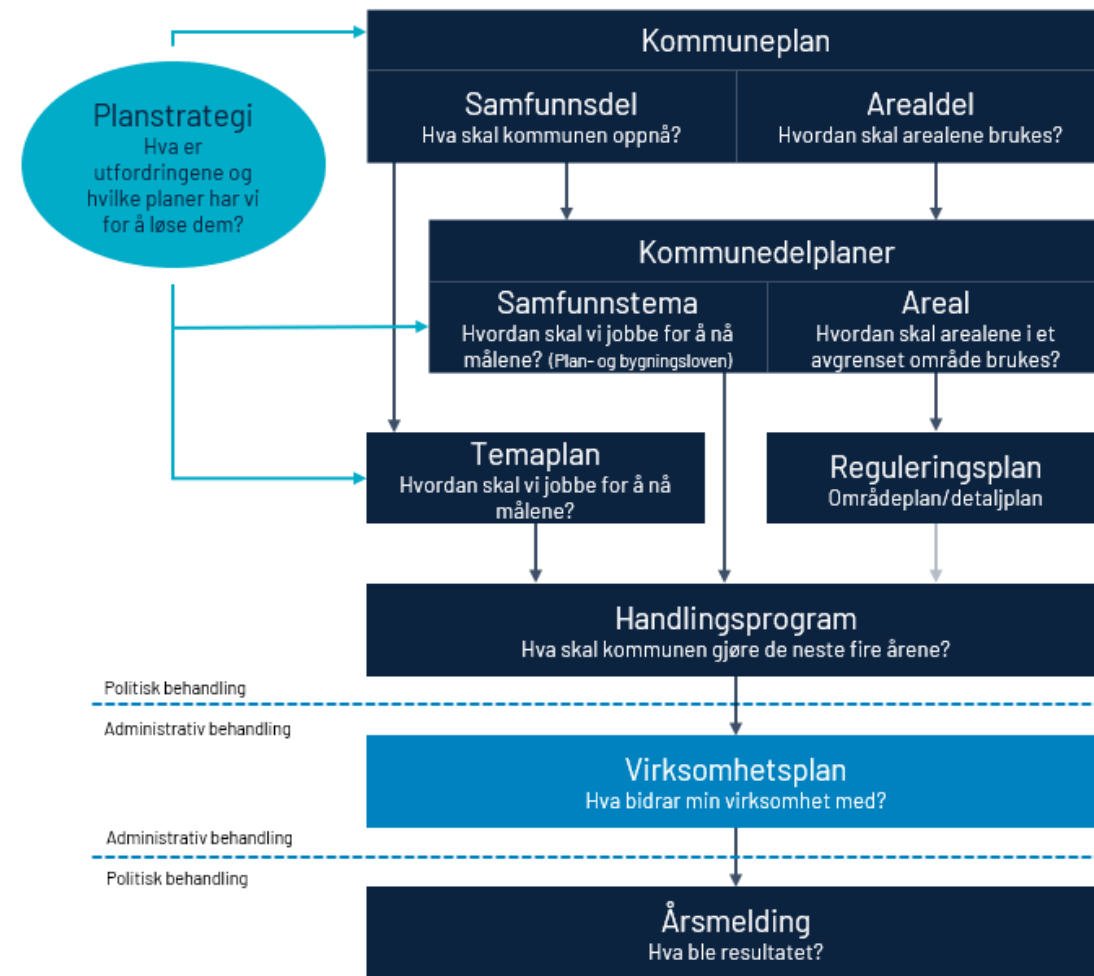
Samfunnsdelen definerer langsiktige mål for kommunesamfunnet og kommuneorganisasjonen. Det kan i tillegg utarbeides egne kommunedelplaner eller fag- og temaplaner for å utdype enkelte tema eller mål fra samfunnsdelen.

Gjennom handlingsprogrammet vil de ulike målene bli fordelt på tjenesteområder i kommunen. Siden målene er tverrsektorielle må vi jobbe på tvers av flere tjenesteområder for å nå målene. Samtidig er det slik at målene berører tjenesteområdene ulikt, og at noen mål er mer relevant for enkelte tjenesteområder.

Målene blir deretter fordelt på kommunens virksomheter. Virksomhetene definerer konkrete tiltak for å sikre måloppnåelse. Vi ser dermed at kommunens virksomheter forpliktes på mål, men har frihet på tiltak.

Virksomhetslederne har et lederansvar for at virksomheten når målene sine. Det gjennomføres jevnlig oppfølging og dialog for å vurdere måloppnåelse og iverksette korrigerende tiltak. Kommunen og de ulike tjenesteområdene arbeider kontinuerlig med å utvikle gode måleindikatorer som er utformet slik at de viser om vi går i ønsket retning.

Kommunens årsrapport gir en samlet vurdering av status og måloppnåelse.

Tromsø kommune
Rådhuset
Postboks 6900
9299 Tromsø
Telefon 77 79 00 00

postmottak@tromso.kommune.no